

Foto: Maria Sandström

Heta känslor på **LYDNADSPLANEN**

Det påstås ibland att det är lättare att dra igång en lågtempererad hund än att dämpa en hetlevrad. Måhända är det sant, men kanske det också beror på vilken typ av hund man som tränare har lättast att arbeta med. Vissa trivs med att gasa på den lugnare individen, medan andra föredrar att samla och paketera ihop den överenergetiska.

TEXT: HELÉNE LINDSTRÖM

ENERGIKNIPPEN, STRESSPUTTAR OCH HÖGMOTIVERADE HUNDAR

Energi, motivation och stress. Tre begrepp som ofta blandas ihop. Det är inte givet att en energisk hund har hög motivation att arbeta. Åtminstone inte med samma sak som vi tränare önskar.

Likaså är det inte självklart att en hund som lätt går upp i stress har så hög motivation som vi ofta vill tro. Ett visst mått av stresspåslag behövs för att kunna prestera riktigt bra. Det gäller för människor såväl som djur. Med positiv stress menas känslan av spänning och förväntan som uppstår inför en uppgift. Den stimulerar till högt fokus och snabba reaktioner, vilket är vad vi vill ha hos våra hundar – inte minst då vi står inför en tävlingsprestation.

Om stressen blir för hög får vi däremot motsatt effekt. Hos vissa hundar kan det ta sig uttryck i omriktade beteenden, ljud eller allmän oförmåga att ta in information. Vissa stänger av och blir ”svåra att nå”, andra börjar kommunicera vilt med oss – kroppsligt och ljudligt.

Som så ofta i livet handlar det om att hitta den där berömda balansen som gör att vägskålen inte väger över.

DÄMPA ELLER TÄNKA?

I försök att dämpa den intensiva hunden smyger vi ibland omkring på planen med torra matkulor som försiktigt levereras i kombination med lugnande stämma. Det fungerar kanske på vissa individer, medan det på andra nästan kan få motsatt effekt. I synnerhet då vi som hundförare lätt själva blir stressade av att konstant försöka lugna och dämpa. Den frustrationen är lätt att överföra på hunden. Och så har vi plötsligt en ond cirkel.

I stället för att bara dämpa kan vi träna hunden att börja tänka på rätt sak – även när den ligger högt i intensitet. Jämför situationen med en intensiv människa som gillar att prata fort och arbeta snabbt. Att föröka tvinga den personen att ändra uttryck, tala långsamt och utföra sina uppgifter sakta kan bli en stressfaktor i sig.

FÖRSTÄRK RÄTT SAKER

Den här typen av hund har ofta lättare att göra än att tänka. Själva utförandet är belönande i sig, och det spelar inte så väldigt stor roll att vi som tränare inte förstärker det. Att ge beröm för rätt tanke och det faktum att hunden klarar sortera

intryck är ofta mer effektivt än att belöna själva aktiviteten, som ju är belönande i sig.

Likaså kan det vara värdefullt att försöka fånga hundens frivilliga stadgebeteende och att redan från början träna den i att kunna växla mellan aktivitet och stadga, respektive aktivitet och passivitet. Det sistnämnda brukar vara svårare, eller åtminstone ta längre tid, då passivitet innebär att hunden ska sluta vara aktiv, slappna av i sina muskler och låta hjärnan koppla ner.

ORDFÖRSTÅELSE OCH IMPULSKONTROLL

För den intensiva hunden bör det finnas ett högt värde i att vänta och lyssna i stället för att gissa och göra. Att vänta på rätt ord för en viss uppgift kan få hunden mer eftertänksam och fokuserad. Likaså att göra träningen lite oförutsägbart.

Bara för att man ställer upp framför ett hinder är det inte säkert att hunden får hoppa. Kanhända ger man ett fotkommando istället och gör helt om. Inte heller är det säkert att den får springa till den externbelöning den tror sig få, utan belöningen kan lika gärna komma från oss.

Det innebär också att vi måste träna hunden i impuls kontroll och lära den belöningsregler. Medan den lite lugnare hundindivid kanske inte behöver så strikta regler kring belöningarna, måste den impulsiva ha tydliga kriterier.

Kan den låta bli en godbit som plötsligt kastas framför nosen på den, och vänta på ett varsågod? Eller stadigt stå kvar med tassarna i rutan fastän bollen kommer flygande över huvudet på den, i väntan på belöningsignal.

Något man bör vara restriktiv med är repetitiva uppgifter. Många upprepningar i följd av samma beteende brukar trigga i gång den här typen av hund.

HETA BELÖNINGAR TILL HETA HUNDAR?

Många gånger är vi rädda för att belöna med lek och kamp, fastän det kanske är precis vad hunden behöver.

Koncentrerat arbete kräver mycket energi. I synnerhet för hunden som måste jobba lite extra för att hålla sig på mattan. Efter en längre stunds koncentration kan det kännas gott att

få blåsa ur både knapp och kropp med en stunds lek och bus med matte eller husse. Man skulle kunna se det som ett sätt att släppa på trycket och ”nollställa” för att återigen kunna gå in i fokuserat arbete.

Från början tar det ofta en stund innan hunden kan släppa tanken på den häftiga belöningen och komma ner i aktivitetsnivå, men med träning kommer tiden efterhand att minska. Målet är att snabbt få hunden att växla ner, kanske genom en konstpaus, en strykning vid manken, ett omvänt lockande eller en lugnande signal, så vi kan använda oss av taktiken även i en tävlingssituation.

HA KOLL PÅ BELÖNINGSPUNKTERNA

Hundar är mycket skickliga på att läsa oss och hitta mönster. Ofta betydligt duktigare än vad vi är då det gäller att hitta deras. Som tränare är det lätt att man omedvetet hamnar i förutsägbara belöningsmönster.

Var brukar du belöna? Efter tio meter i fria följet? I halterna? Vid gripandet av apporten? På sträckan i inkallningen? Eller vid varje moments slut?

Den intensiva hunden, som ofta älskar sina belöningar, har lätt att få en alltför hög förväntan vid de olika belöningspunkterna. Därför gäller det som förare att vara kreativ och verkliggen variera dom.

HITTA BALANSEN TILLSAMMANS

Som förare till en intensiv hund är det väldigt lätt att dras med i samma sinnesstämning. Helt plötsligt stressar vi omkring på planen med spända axlar, sammanbiten min och andningen högt uppe i bröstet i sället för nere i magen.

Här gäller det att hitta ett sätt att förbli lugn, trygg och ”jordad” utan att förlora energi och pondus. Kanske kan det hjälpa med affirmationer eller ord som påminner om en viss känsla. ”Tung & Lugn”, ”Andas & Le”, ”Fokus & Blick” beroende på vad man vill känna.

Målet är att inte låta sig smittas av hundens sinnesstämning, utan tvärtom – försöka påverka hunden genom sin egen lugna, trygga känsla. ■

Foto: Ingela Karlsson

TA TILLVARA PÅ PERSONLIGHETEN

Att ändra hundens grundpersonlighet är svårt, för att inte säga omöjligt. Vi har den hund vi har, och väljer vi att träna tillsammans, gäller det att hitta ett koncept där vi jobbar med hunden och inte mot. Att som individ känna att man duger som man är, och får blomma utifrån sin egen unika personlighet ger en känsla av trygghet och harmoni. Chansen att lyckas blir betydligt större. Och träningen blir så väldigt mycket roligare – både för oss och hunden.